

Jačanje HIV prevencije i briga o IKD (intravenski korisnici droga) kroz drop in centar u Kragujevcu

Projekat se realizuje u saradnji sa Omladinom JAZAS Beograd, a uz finansijsku podršku Global fonda, Švajcarska.

Drop in centar MOST se nastavlja na već postojeće aktivnosti terenskih radnika Omladine JAZAS-a Kragujevac, a u cilju poboljšanja usluga koje se pružaju intravenskim korisnicima droga. Drop in centar svojim programom, predstavlja most u povezivanju IKD sa zajednicom i službama koje su njima manje dostupne čime su zadovoljene zdravstvene, socijalne i pravne potrebe, uz obezbeđivanje privatnosti i poverljivosti i pružanja usluga bez osude i moralizacije. Drop in centar će radi 5 dana u nedelji, 8h dnevno. Glavni cilj je jačanje HIV prevencije i smanjenje širenja HBV, HCV infekcija među IKD, kao i poboljšanje kvaliteta života intravenskih korisnika droga u Kragujevcu kroz usluge drop in centra. Program drop in centra se zasniva na principu smanjenja štete tj. smanjenju negativnih bio-psiho-socijalnih uticaja zloupotrebe droga. Drop in centar će pruža raznovrstan spektar usluga (psiho-socijalna, medicinska, pravna pomoć i savetovanje, pružanje usluga testiranja na HIV, HBV, HCV, pre test i post test savetovanja kao i približavanje DPST-a korisnicima, jačanje osećaja zajedništva i lične pripadnosti kroz podsticanje kreativnosti i međusobno druženje, obezbeđivanje uslova za ispunjavanje osnovnih potreba, unapređenje individualnih veština kroz obuke). Samo otvaranje drop in centra predstavlja inovaciju jer do sada u Šumadijskom regionu takva vrsta usluga ne postoji. Usluge koje se pružaju na terenu su ograničene i ne može se ostvariti tako velika prijemčivost samih korisnika, a drop in centar prevazilazi barijere koje su prisutne na terenu i povećava kvantitet i kvalitet usluga. Tokom realizacije projekta planirano je da se ostvari kontakt sa 200 IKD koji će iskoristiti usluge drop in centra. Ovaj projekat se po mnogo čemu razlikuje od ostalih jer je sem kvantiteta jako bitan, pa čak i vredniji kvalitet usluga koje će se pružiti korisnicima. Tokom projekta radi se na senzibilizaciji kako društvenih institucija, tako i lokalne zajednice, da prepozna potrebe ove vulnerabilne grupe i učini dodatne napore u rešavanju njihovih problema.

Marginalizovanost korisnika droga je uobičajena, ali se osećaj isključenosti pojačava kod korisnika droga koji su pripadnici manjinskih grupa. Pogađa ih visoka nezaposlenost, imaju slabu ili nikakvu zdravstvenu zaštitu, što zbog straha, predrasuda, nepoverenja ili loših iskustava, smanjen im je pristup javnim ustanovama te su izolovani od društva. Često nisu informisani o rizicima koji postoje kod deljenja pribora i nezaštićenog seksa. Žive najčešće, u lošim stambenim uslovima, ili su beskućnici. Izloženi su i drugim negativnim uticajima života na margini – alkohol, kriminal, prostitucija. U tom smislu drop in centar se nastavlja na već postojeće aktivnosti, a sve u cilju poboljšanja usluga koje se pružaju intravenskim korisnicima droga. U kreiranju programa smanjenja štete treba obratiti pažnju na žene korisnice droga, jer su u nešto težem položaju od muškaraca, a usluge koje se pružaju nisu često prilagođene njihovim potrebama.

1. Ciljevi i zadaci projekta

Glavni cilj je jačanje HIV prevencije i smanjenje širenja HBV, HCV infekcija među IKD, kao i poboljšanje kvaliteta života intravenskih korisnika droga u Kragujevcu kroz usluge drop in centra. Program drop in centra se zasniva na principu smanjenja štete tj. smanjenju negativnih bio-psiho-socijalnih uticaja zloupotrebe droga.

Specifični ciljevi:

1 - Funkcionalnost drop in centra

2 - Smanjenje rizika od HIV-a, HBV, HCV infekcija među ciljnom populacijom kroz pružanje usluga pre test i post test savetovanja i testiranja na HIV, HBV i HCV

3 - Obezbeđivanje usluga za psiho-socijalnu, medicinsku i pravnu pomoć i savetovanje

4 - Jačanje osećaja zajedništva, samovrednovanja i lične pripadnosti kroz podsticanje kreativnosti i međusobno druženje i unapređivanje individualnih veština kroz obuke

2. Korisnici

Ciljna grupa su intravenski korisnici droga heterogene strukture, koji se razlikuju prema polu, nacionalnoj pripadnosti, socio-ekonomskom statusu i obrazovanju. Siromaštvo, visoka stopa nezaposlenosti, migracije povezane s radom i nedostaci preventivnih zdravstvenih edukacija mogu biti vrlo plodno tlo za povećanje intravenskog korišćenja droga i širenje zaraznih, krvlju prenosivih bolesti. Oni su marginalizovani u zajednicama u kojima žive i skrivaju se od policije. Takođe, često izbegavaju korišćenje institucionalnih tretmana jer se boje biti registrovani kao korisnici droga zbog čega bi mogli biti kažnjavani, ili jer smatraju da ponuđeni programi neće odgovarati njihovim potrebama. Treba imati u vidu da su žene korisnici droga u nešto težem položaju jer su često manje vidljive od muškaraca, koriste drogu sa svojim muškim partnerima kod kuće, često zarađuju za nabavljanje droge baveći se seksualnim radom ili postaju partnerke svojim dilerima.

3. Geografska pokrivenost

Projekat se realizuje u Kragujevcu, kao i na teritoriji Šumadijskog okruga.

4. Detaljni opis aktivnosti

2 - Smanjenje rizika od HIV-a, HCV, HBV i polno prenosivih infekcija među ciljnom populacijom kroz pružanje usluga pre test i post test savetovanja i testiranja na HIV, HBV, HCV

2.1.- Kreiranje i štampa informativno-edukativnog materijala koji će sadržati sve relevantne informacije o HIV/AIDS-u, HBV, HCV infekcijama i pravilnoj upotrebi sterilnog pribora za intravensko ubrizgavanje droga.

2.3. - Distribucija sterilnog pribora za intravensko ubrizgavanje droga i kondoma.

2.4. Organizovanje testiranja na HIV u drop in centru

3 - Obezbeđivanje usluga za psiho-socijalnu, medicinsku i pravnu pomoć i savetovanje

3.1. - Dva puta mesečno u drop in centru korisnicima je dostupan socijalni radnik koji ih informiše i pruža neophodnu pomoć oko procedure za dobijanje ličnih dokumenata, socijalne pomoći za nezaposlene, ostvarivanje prava na zdravstveno osiguranje. Ujedno socijalni radnik je medijator između korisnika i Centra za socijalni rad.

3.2.- U zavisnosti od potreba korisnika organizuje se psihološko savetovanje na principu rada u grupi, a po potrebi i individualno. Često se kod intravenskih korisnika droga razvijaju i održavaju osećanja besa, bespomoćnosti, niskog samopoštovanja, stida, straha i bezizlaznosti. Psihološka potpora se

odnosi na pomoć korisnicima, od savladavanja psihološke krize do davanja potrebnih informacija i saveta kako na što bolji način urediti svoj život u postojećim okolnostima.

3.3. - Usluge lekara savetnika. Zadatak lekara savetnika je da pruža osnovne zdravstvene usluge i upućuje na specijalističke preglede. Sem od rizika od HIV-a, HBV i HCV infekcije, IKD su u opštem zdravstvenom riziku, posebno zbog specifičnog životnog stila, neuredne ishrane, loših stambenih uslova, lakomislenog odnosa prema zdravlju, zanemarivanja prvih telesnih ili psihičkih signala koji ukazuju na zdravstveni problem. Lekar savetnik ima zadatak da prvi prepozna ove probleme i na vreme interveniše u cilju unapređenja zdravlja korisnika.

3.4. - Po potrebi lekar savetnik organizuje odgovarajuće specijalističke preglede (infektolog, hirur, dermatovenerolog...) za korisnike. Budući da je pravo na zaštitu zdravlja ugroženo iz mnoštva razloga među kojima su najznačajniji: nedostatak potrebne dokumentacije, nepoverenje u institucije i strah od stigmatizacije, nedostatak i nedostupnost kadra koji bi bili dovoljno senzibilisani za probleme ove grupacije, lekar savetnik ima ulogu medijatora između korisnika i zdravstvenih službi koje korisnici retko posećuju.

3.5. –Usluge pravnika / advokata, uzevši u obzir da većina naših korisnika ima problema sa zakonom, budući da je upotreba narkotika zakonski kažnjiva. Pravni savetnik ima ulogu medijatora između IKD i pravnih službi, koje su kao i većina institucija društva slabo dostupne korisnicima.

4 - Jačanje osećaja zajedništva, samovrednovanja i lične pripadnosti kroz podsticanje kreativnosti i međusobno druženje i unapređivanje individualnih veština kroz obuke

4.1. – Organizovanje “Večeri druženja i zabave”:

- obeležavanje rođendana korisnika (često je prisutna otuđenost od porodica, diskriminacija i stigma, što im sužava krug ljudi sa kojima mogu da ostvare bliske kontakte)
- organizovanje “Ženskih večeri”
- “Veče filma” (jednom mesečno projekcije edukativnih filmova o HIV-u, HBV i HCV infekciji, over dose-u i pravilnom injektiranju droga...)

4.2.- Organizovanje kursa za rad na računaru

4.4. - Organizovanje kursa engleskog jezika

4.5. – jačanje fizičkih sposobnosti korisnika

8. Očekivani rezultati

1 – Povećanje svesti o riziku od HIV-a, HBV i HCV infekcija među ciljnom populacijom, povećanje korišćenja zaštite, smanjeno širenje HIV-a, HBV-a i HCV-a među korisnicima. Organizovana pre test i post test savetovanja i testiranja na HIV, dobar odziv korisnika

2 – Organizovana savetovanja sa socijalnim radnikom, psihologom, lekarom savetnikom i pravnikom, dobar odziv korisnika, rešavanje postojećih problema, povećana senzibilizacija zaposlenih u državnim institucijama.

3- Razvijanje osećaja zajedništva i lične pripadnosti, smanjenje stigme i diskriminacije, povećavanje nivoa samopoštovanja, Unapređene individualne veštine(engleski jezik, rad na računaru), dobar odziv korisnika, jačanje korisnika kao pojedinca, sticanje veština i znanja koji su društveno korisne.

Dugoročni uticaj ovog projekta se ogleda pre svega u senzibilizaciji društvenih institucija i sredine uopšte, takođe i u povećanju osećaja odgovornosti među korisnicima o značaju korišćenja zaštite i zdravim navikama u cilju unapređenja njihovog zdravlja. Samim projektom biće obuhvaćeno 200 korisnika, koji će ostvariti neke od ponuđenih usluga.

9. Praćenje rezultata i nadzor ostvarivanja ciljeva

Rad svakog od zaposlenih u drop in centru je kontrolisan. U zavisnosti od vrste usluga prati se ispratiti vrsta, kvalitet i kvantitet usluga koje su pružili korisniku.

Domaćin radi u drop in centru 5 dana u nedelji, sa radnim vremenom od 8h.

10. Planovi za održivost

Senzibilizacija kako društvenih institucija, tako i lokalne zajednice, da prepozna potrebe ove vulnerabilne grupe i učini dodatne napore u rešavanju njihovih problema. Svakako treba uporedo raditi na pronalazenju sredstava kako bi se postojanje drop in centra održalo. To će se vršiti traženjem alternativnih izvora finansiranja kroz druge projekte ili pronalazenjem sredstava iz privatnog sektora.